

Робітники всего світу єднайтесь!

СІЧИНСЬКИЙ

В

НЕВОЛІ.

р
39009

Написав

П. ТЕРНЕНКО

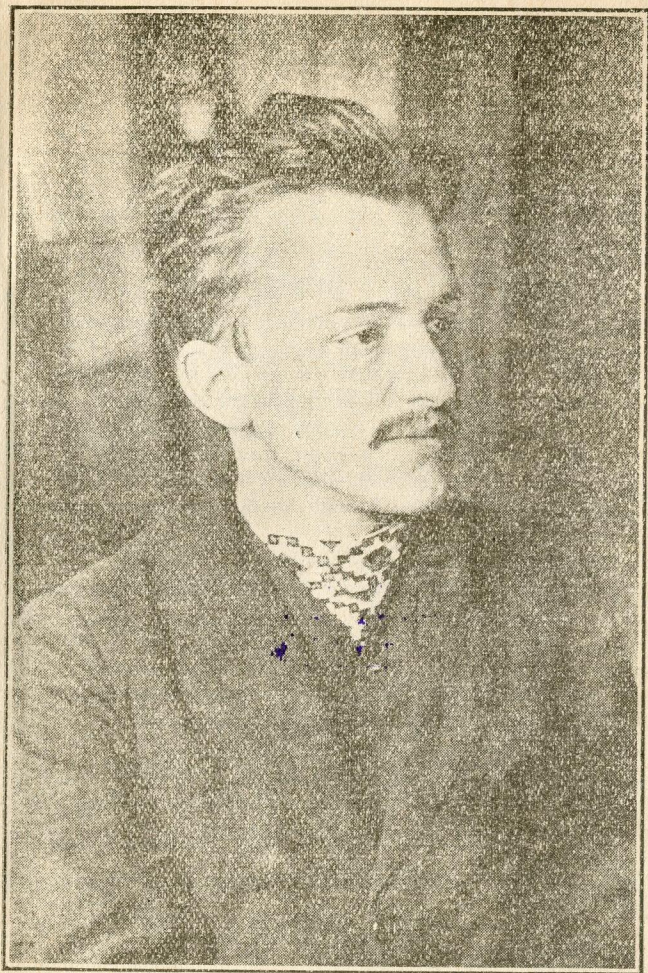
[Павло Крат]

ВІННИЩЕГ. МАН.
НАКЛАДОМ „РОБОЧОГО НАРОДА”

1910

З „Рускої Друкарні Я. Н. Крета” Віннищег.

МИРОСЛАВ СІЧИНСЬКИЙ

Привіт І. з'їздови Ф. У. С. Д. від Мир. Січинського.

Всввіт далекий, на тихі води і ясні зорі і поміж нарід український на далекій землі посилаю Вам мій сердечний привіт. І посилаю Вам мій привіт в чужий край і у Ваші фабрики і заводи і варстати Вашої тяжкої праці, мої рідні українські Товариші, робітники-соціалісти. Вашому з'їздови і всій Вашій роботі бажаю найкрасного успіху.

Окрім того бажання я тепер, Товариші, нічого Вам більше писати не можу. Не боюся! І я не вітав би Вас, як би не знав Вашої солідарности з тією справою, яка мене зробила відомим для Вас, а за тим і Вашого спочуття для моєї особи. Колись, як скінчить ся моя кара, — а я надію ся вийти з неї таким, як увійшов, — я зроблю ся знов по моїм силам Вашим живим товаришем у боротьбі і роботі. Тепер, відбитий від сьвіту, в мойому теперішньому місці проживання, я можу тільки здалеку дивитись на неї, тай не багато бачити через моє заграшоване вікно, і можу тільки привітати Вас, Товариші, що стоїте хоч на далекім бойовищі, а все таки в боротьбі.

За заяви Вашого спочуття дякую Вам, Товариші. Але жалітись нічого. Я знав, що мене жде і що доведеть ся перебути свою кару і вибуду її.

Але й Ви, Товариші, не вільні. Не добра воля, не радість і втіха, а кого чорна нужда, кого кривда і неправда вигнала з рідної України за море і загнала в другу тюрму фабричної неволі і капіталістичного гнету. Але й тут і там Ваша доля така, що можете з нею бороти ся. І в боротьбі здобудете право своє.

І здобудемо ми його, Товариші, не в далекій будущині, не для правнуків наших, а для нас і наших дітей, здобудемо хліба для всіх і волі і щастя, коли стане кождий за всіх і видержить в боротьбі до краю.

Витаю Вас, Товариші, нашим старим, але славним і живим словом:

Най бореть ся і побіджає робочий народ!

Най живе його вільна Україна!

Най живе міжнародний соціалізм!

Ваш
МИРОСЛАВ.

СІЧИНСЬКИЙ В НЕВОЛІ.

Хмари перлові під місяцем линуть,
Мов злякана зграя летить,
Зірки під собою серпанкою криють,—
Лиш місяць у-повні блищить.
Не сьміють його доторкнутись хмарини,—
Князь ночі; він сся' на весь сьвіт,
Заляв своїм маревом гори, долини,
В Дністрі його промінь горить.
Чорніють убогі лани по горбочках,
Чорніє в пітьмі Станіслав,
І мури чорніють, чорніє Діброва
Де в муках неволі, сидить Мирослав:

Над брамою з бляхи орел чорно-гузий,
Роззявив дві пащі лякає дурних—
Його причепив там урядник кургузий
На лихо і пострах „зłodіїв” усіх....
Так баба в коноплях опудало ставить,
Воно-ж лиш полоха птахів молодих;
Старі-ж горобці і на його сідають,
Й зневагу ще гіршу чимсь роблять йому...

.....
За брамою вязні в неволі конають,

Нема за них бідних вступитись кому.

Богато їх тут є: зі Львова, з Чорткова,
З Долини, є з Бродів, з Бучачу, з Скали,
Є з міст і селяне, і з гір і Подоля—
Нещасного краю нещасні сини...

Бупцматі судці, що на панському хлібі
Не знають, де в світі біда і нужда,
Замкнули їх тутки „за тяжкі провини”,
Мов в гріб закопали на довгі літа.

Сидять тут за те, що, розбивши комору,
В багатого хліба голодний узяв,
За те, — що в морози, щоб дітей зігрити,
У панському лісі дровець нарубав.

Але побережник імів на „злочині”

До двору вести його хтів;

В борні посіпаку ударив по спині —

На все його тутки судя засадив.

Сидять тут і ті, що боролись з панами

За ліс, пасовиско, ріку та ставки:

Пан реньськими синав, все панське лишилось.

За хлопом замкнулись важкі колодки.

Сидять тут і ті, що на вічах, виборах

Жадали народові пільги та прав,

Щоб землю вернув хліборобови ворог,

Щоб грошей громадських урядник не крав.

Сидять нуждарі тут знід стріхи, знід плоту,

Сидять тут з фабрик, гірники, формалі,
Сидить тут нещасна робоча голота,
Кому нема місця на,, вольній” землі.

По цимрах, замкнені немов та худоба,
Хто спить, хто нудьгує, хто зорі рахує,
Хто тихо зітхає, хто плаче, сьпіва,
Дозорець іде і ключами маха...

І тягнеть ся доба, без краю та доба...

Хто згадує волю, хто згадує поле,
Хто згадує жінку, дітей сиротят,
Як там вони бідні голодні і голі
У сьвіті без тата терплять?..

.....

А ті череваті, що їм відібрали.

І долю, і волю й жите,

Судді, адвокати, пани, генерали,—

Що думає паньство оте?

Що дума? .. У карти до ранку печуть ся!

Ім хлопц не люде, а пні!

Кайдани на нарід ще важчі кують ся,

Роботу бджілок пропивають трутні!

Усі, кому власне і бути в кайданах,—

Усі мироїди, пиявки, павуки,

Усі ті на волі, в добру, на посадах,—

За муром самі бідаки!

Панам вищі школи, церкви та театри,

Найкращі роскоші жита,

А людові тільки пекельна робота,
Та песе, не-людське буття!

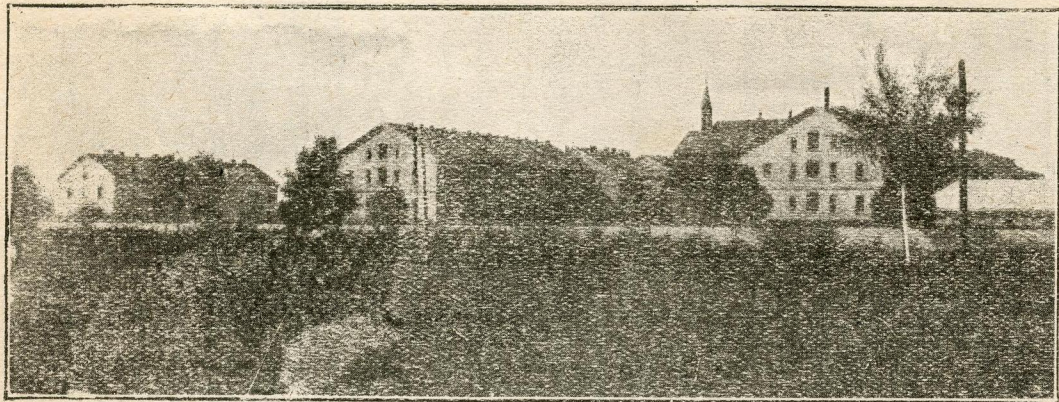
І там, межі тих „батарів і злодіїв”,
У цимрі, один в самоті,
Забутий своїми, замкнений чужими,
Січинський марнує літа молоді.
За народні муки він М е с т н и к відважний
У клітці, в неволи кона,
Припав головою до штахетів залізних,
Обпер ся на лутку вікна
І дивить ся геть крізь заплетені ґрати,
Думками на волю летить,
Де в темрявах ночі чорніють Карпати,
Де бук на стремнинах шумить.
У синім півмроку здають ся Бескідн,
Мов туча страшна наступає,
Мов крила орел розгортає могучий,
Мов військо до бою рушає...

— „Коли-ж ти ізлинеш, мій орле-народе,
По краю Данила шибнеш,
За кров і насиля ворожі оселі
Огнем і мечем перейдеш?!

Я жду, я сподіюсь того великоднн,
За хвильку єдину оту
Мене не лякала пекельна безодня...
Я жду, я сподіюсь і жду...

Три рази кати мені смерть вирікали,
Три рази з житєм я прощав ся:
Але крізь проклони і крики ворожі
Мені образ близький ввижав ся;
Я бачив, що люд не дотерпе більш муки,
Що встануть старі і малі —
І пекло за пекло! І муки за муки!
І море криваве пливе по землі!
За пута неволі, знущання й насиля,
За голод, образи, нужду
Відмірять катом молоді покоління!—
Та хвиля вже близько,—я жду!—
Надійде година, Дністер каламутний
В червоній крові попливе,
Мов сьвічки засьвітять двори та фільварки,
Корчма із димами бухне!
З розруйнованих сіл та фабричних халуп
Люд повстане, мов божая кара;
Від палаців-замків лиць чорнітиме слун,
Купи попілу, камінів пара...
Жандарі з постерунку втечуть, як ті пси,
Забудуть на хлопа гукати,
Забудуть добро діличів стеречи,
Багнети в робітника шхати!
На шляхецтво, герби встане люд як туман,
На князів, на грабівство піде,
Нарід сам собі стане і цісар і пан —
Пановане катів унаде!

В'ЯЗНИЦЯ ДІБРОВА, ДЕ МОРДУЮТЬ НАШОГО МИР. СІЧИНСЬКОГО

...в Станіславі стоїть в'язниця „Діброва“ ознака ганьби Галичини. Там гниє в цинській неволі Мир. Січинський. Мільон Українців в Америці твердим, зростаючою енергією голосом уже третій рік домагають ся від Австрійського уряду, щоб розчинив брами „Діброви“ і випустив Січинського на волю. Уряд не слуха!.. Але наближає ся буря!.. І недалеко вже той час, коли галицький народ зрівняє з землею мури „Діброви“, як сто літ тому назад Французи збурили свою „Бастилію“; знищить се знамя своєї неволі, відбере від шляхти землю, здрухоче цїсарський позолочений трон, на онучі оберне габсбурську порфиру і на руїнах насильства і неволі поставить демократичні свободи!...

Відбере в дідичів землю хлоп-хлібороб,
Ті лани, що потом-кервою
Сотки літ поливав, щастя-долі не знав,
Вікував із кумою-нуждою.
Не тікатиме більш в чужину за море
Волі-долі-сліпої шукати —
І дітий рідних рідне утримає поле,
В рідній хаті спічнуть сиротята.
Не цісарський урядник напише права,
Вільний нарід їх вільно напише,
Віковічні жалі, віковічні плачі
В спільнім щастю і згоді утише...
Близько, близько вже він
Час великий остатного бою —
Гей, підводьтесь усі! Бий в скликаючий дзвін!
Плут міняй на гартовану зброю!"

І здаєть ся йому, що ожив Станіслав,
Що на улицах гомін і крики,
До штахетів міцніш припада Мирослав,
Ввижають'ся йому юрби великі:
Бачить: місто народом кишить,
Йдуть гуцули у пушки гримають,
Коси, стрільби в руках, люд до мурів біжить,
В один голос натовпи гукають:

„Де наш син, де наш брат? випускайте його!
Мирослава пускайте на волю!
Щоби з неволі підвести всіх нас,

Він на кайдани змінив свою долю!“ —
Оточили вже мур, уже й брама паде,
Уже люд здобуває Діброву,
Застогнав кримінал, в корітарах гуде.
Вязні ломлять прокляту обору!..
Йдуть, шукають його... ось вже близько...
Прийшли...

Тут омана з очей опадає...

Зимні ґрати лице обієкли!
Краї в дрімоті німій потапає!..

І відскочив від ґрат Мирослав:

— „Гей, чи погляд мій вас переточе,
А чи може осліпнете, мої очі,
Дивлячи ся на них дні й ночі?!
Люде, люде! чи знаєш гей ти,
Що то значить в неволі страждати,
Без надії вперед в безпиросьвітній журі
Смерти-визволу в бога благати!?“ —

Але спить збайдужілий увесь край,
Стогне з-тиха в кайдани забитий;
Мов п'явки в його тіло впились
І скажений урядник і пан ненаситий...
А пан-отчики дмуть в кадила—
Чорні хмари повстали димами,
Вкрили небо і землю усю,
Чорною ковдрою вксять над хлопцями,
Тільки голос жандарма гремить,

Та цимбали у корчмі бринькають,
Та у паньскім палаці реве і шумить—
Людоїди веселі гуляють...

А на цвинтарі плаче вдова.
Ї хаті плаче голодна дитина;
На stodолі регоче сова,
Всім віщує остатню годину...

І той сьміх, і той плач крізь штахети летять,
Мирослава мов грім побивають—
—, „І навіщо ж Потоцького вбив!“

Серед ночі в розпущі гукає:

„Не за власні образи, чи користь яку
Я межи очі грабйові стрілив,—

Я тоді тобі, народе, приклад давав,
Щоб ти більше в вельможних не вірив,
Щоб ти звівсь на них гнівом своїм,
Скасував твої злидні і муки,
На три вітри нагнав дармоїдів усіх
Землю взяв в свої власні руки!..

Але нащо та кров пролилась,
Нащо маю в неволі зогнити,
Коли ти не пішов, коли ти не повстав,
Коли далі в ланці ти повитий!?“

І болі і нудьга йому груди стиска,
Жаль і серце і розум скував;
Душно в цимрі, повітря нема,
На підлогу в роспущі упав;

Роздєра собі груди трудні,
Мов иташок той підстрілений бєть ся:
—., Ліпше бути мені у завчасній труні,
Коли ворог над людом сьмієть ся!..“

—Гей, чекай, Мирославе, облиш', не тужи!
Подиви ся, де місяць сїдає,
Там за морем далеко у пньнїм краю
Твого народу сила зростає.
Не один ти, — нас тисячі тут,
Що одної з тобою ми гадки.
З твоїх вчинків овочі ростуть,
З тих овочів знов вчинки будуть:
Через море постелемо кладки!

З кучерявих лісів, верховин, полонин
Розігнали пани нас сьвітами;
На чужій стороні, у біді, у нужді
Під новими працюєм катами.
І гаруючи тяжко в роботі важкій,
Кождий знає, хто винний цим мукам, —
Через море до краю старого племя
Ми проклони общарникам-дукам!
Там наш рід в темноті і нужді
На них робить від ранку до ночі,
Але наш обовязок тепер
Протерти йому засліплені очі.

На катів, дармоїдів, пявок

Піднесли ми червоні прапори,
Привезем сих кривавих хусток
Через море й в Карпацькій горі!
З верховин в долини ми накидаєм їх,
Рознесем з Буковини в Поділе по Татри—
Залуна над Бескідами Довбушів сьміх,
Над панами пічне свої жарти!
Й спалахне тоді край у некельних огнях,
Лев могучий в народі з'явить ся,
По великих трудах, по кривавих боях
Люд нарешті з ярма увільнить ся!
А тоді і тебе, Мирославе ти наш,
Вільний нарід з неволі врятує,
А Діброви проклятої мури страшні
По самі фундамента зруйнує!

